

доцільним убачається забезпечення можливості засудженому ініціювати новий розгляд справи як щодо закону, так і щодо факту. Ця процедура також має включати механізми, які гарантуватимуть безперешкодний доступ до суду задля подання відповідного клопотання, законодавчо передбачену можливість застосування до особи, яка подає клопотання обмежувального і зобов'язального заходу, який не обов'язково є фізичним позбавленням свободи. Застосування такого підходу у кожному конкретному випадку із урахуванням обставин справи сприятиме формуванню передбачуваних, прозорих процедур нового розгляду.

Важливим видається також надання особливого значення доведенню того, що засоби, передбачені національним законодавством і практикою для здійснення провадження *in absentia* були ефективними у кожному випадку їх застосування, адже саме обставини конкретної справи часто мають вирішальне значення для висновків Суду про порушення або відсутність порушення ЄКПЛ.

Список використаних джерел

1. Case of Sanader v. Croatia. Application no. 66408/12): European Court of Human Rights. Strasbourg. 12 February 2015. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-151039%22%5D%7D>.

Терещенко Юлія Василівна,

доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ;

Григорук Володимир Олександрович,

аспірант Національної академії внутрішніх справ

УЧАСТЬ ЗАХИСНИКА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

Діяльність народних депутатів України торкається широкого кола суспільних відносин та політичних процесів, що викликає інтерес з боку суспільства та різних структур влади (в тому числі і правоохоронних органів). У зв'язку з цим, важливо звернути увагу на правові та процесуальні аспекти участі захисника під час проведення допиту народного депутата України. Оскільки народні обранці мають спеціальний статус та повноваження, процес їх допиту має свої особливості, які потребують детального вивчення та аналізу.

Народним депутатом України є «обраний відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України» представник Українського народу у Верховній Раді України і уповноважений ним протягом строку депутатських повноважень здійснювати повноваження, передбачені Конституцією України та законами України» [1]. Захисником є «адвокат, який здійснює захист

підозрюваного, особи, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію)» [2]. Допит є слідчою (розшуковою) дією, яку проводить уповноважений на це суб'єкт за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із допитуваною особою з метою отримання від неї відомостей щодо відомих їй обставин у кримінальному провадженні [3, с. 253].

Відповідно до п. 1 ст. 480 Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року (КПК України) щодо народного депутата України здійснюється особливий порядок кримінального провадження, який передбачений главою 37 КПК України [2].

Проаналізувавши главу 37 КПК України необхідно зауважити, що проведення допиту щодо народного депутата України не вимагає особливої процедури, як, наприклад, під час проведення обшуку його житла чи іншого володіння, яка передбачає погодження слідчим клопотання про проведення цієї слідчої (розшукової) дії лише Генеральним прокурором чи особою, що виконує його обов'язки. Своєю чергою особливість проведення такого допиту викликана своєрідною організацією його проведення, зважаючи на правовий статус особи, що є народним депутатом України, а також її політичним впливом у країні.

За загальним порядком участь захисника у кримінальному провадженні щодо народного депутата України розпочинається з моменту, коли народному обранцю повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, до цього часу народний депутат України має право користуватися правовою допомогою адвоката відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05 липня 2012 року.

Як слушно зауважує Я. О. Куц, «захисник відіграє важливу роль під час провадження слідчих (розшукових) дій, до яких його залучають, оскільки, з одного боку, він надає під час проведення таких дій правову допомогу підзахисному, а з іншого – забезпечує дотримання вимог закону щодо порядку проведення слідчої (розшукової) дії та підвищує ефективність її результатів, оскільки його активність, кваліфікація і досвід здатні впливати й на поведінку слідчого, який проводить слідчу (розшукову) дію, а конструктивні зауваження, клопотання, пропозиції – на методику і тактику її проведення, а отже – на її результати» [4, с. 171].

Очевидним є те, що допит народного депутата України, який перебуває у статусі підозрюваного у конкретному випадку буде

проводити досвідчений слідчий, а тому депутату необхідно обрати також досвідченого захисника, який здійснюватиме його захист у кримінальному провадженні. Важливим аспектом у діяльності захисника під час захисту народного обранця є те, що захисник повинен перед проведенням вказаної слідчої (розшукової) дії: вислухати його бачення ситуації, узгодити лінію захисту, надати йому консультацію щодо поведінки під час проведення процесуальної дії, його прав та обов'язків (особливо наголосити на тому, що він має право не давати показань щодо себе чи членів його сім'ї), дізнатись чи необхідна йому медична чи психологічна допомога, а також зауважити на недопустимості розголошення службової інформації чи тієї, що становить державну таємницю, яка не пов'язана з предметом кримінального провадження. Під час безпосереднього проведення допиту, захисник повинен слідкувати за тим, щоб не було порушено прав та свобод депутата уповноваженою особою, а у разі такого порушення забезпечити фіксацію таких порушень у відповідному процесуальному документі чи за допомогою технічного засобу на відповідний носій. Після проведення вказаної процесуальної дії, захисник повинен обговорити всі деталі такого допиту та забезпечити подальше погодження чи коригування лінії захисту. Водночас це необхідно зробити після відповідної перерви.

Таким чином, участь захисника під час допиту народного депутата України має важливе значення для забезпечення справедливості та законності під час проведення цієї слідчої (розшукової) дії. Захисник забезпечує правовий захист підозрюваного, виконуючи роль гаранта його процесуальних прав.

Завданням захисника є забезпечення справедливого кримінального процесу, шляхом: визначення і дотримання правильної стратегії захисту та ефективної взаємодії з усіма учасниками кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листоп. 1992 р. № 2790-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#n326>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : затв. Законом України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

3. Слідчі (розшукові) дії : навч. посіб. / [О. В. Авраменко, Р. І. Благути, Ю. В. Гуцуляк та ін.] ; за заг. ред. Р. І. Благути та Є. В. Пряхіна. Львів : ЛьвДУВС, 2013. 416 с.

4. Куц Я. О. Особливості участі захисника у проведенні процесуальних дій на стадії досудового розслідування. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. № 3. С. 170–176.